

СТОЛИЧНА ОБЩИНА

СТОЛИЧЕН ОБЩИНСКИ СЪВЕТ

1000 София, ул. Московска № 33, Тел. 93 77 591, Факс 98 70 855, e-mail: info@sofiacouncil.bg, http://www.sofiacouncil.bg

РЕШЕНИЕ № 842

на Столичния общински съвет

от 18.12.2014 година

За възстановяване на Мемориала на загиналите войници от Първи и Шести софийски пехотен полк и демонтиране и преместване на художествените скулптурни елементи от архитектурно - художествения синтез „1300-та години България” и тяхното реаранжиране.

Съществуващият в архитектурното пространство на Националния дворец на културата архитектурно - художествен синтез „1300-та години България” от дълго време е предмет на естетически и идейни спорове. Във връзка с това, Столична община проведе конкурс за проектни предложения, които да обхванат зоната на полуразрушения в момента мемориал. Цел на конкурса беше да бъдат получени концептуални предложения за пространствено решение за зоната на съществуващия архитектурно - художествен синтез „1300-та години България” в реконструираната среда на парковото пространство на Националния дворец на културата - пл. „България”. За съжаление, нито един от деветте участници в конкурса не събра като комплексна оценка необходимия минимум от 50 точки, в резултат на което журито присъди само три поощрителни награди за проекти на „Никонсулт” ЕООД, проект ПК „681-2014” и проект на Марина Александрова Василева.

С конкурсната програма беше предвидена възможност за широката общественост да изрази своето одобрение или неодобрение на проекти на участниците, както и да прави свои предложения. В деловодството на Направление „Архитектура и градоустройство” на Столична община са постъпили множество становища на граждани, архитекти и организации.

В резултат на предизвиканата с конкурса гражданска активност стана ясно какви са преобладаващите мнения на жителите на Столицата, относно естетико - художествената реализация и идейния облик на архитектурната композиция, която е част от одобрения проект за реконструкция на парковото пространство на Националния дворец на културата.

Значително по-голямата част от постъпилите предложения бяха в подкрепа на възстановяване мемориала на загиналите войници от първи и

шести софийски пехотен полк. Освен мненията на отделни граждани от Столицата и страната, внесени бяха подписки, петиция, в социалната мрежа беше организирана кампания, събрала над 4 000 гласа.

Мемориалните плочи на загиналите над 3 000 войници в Балканската, Междусъюзническата и Първата световна война са премахнати през 1977 г., когато започва строителството на Националния дворец на културата. Те са представлявали три стени, разположени във формата на буквата „П”, а на специални табели са били изписани имената на загиналите за отечеството. Открити са през 1934 г. от цар Борис III.

Привържениците на идеята за възстановяване паметните плочи, изтъкват мотива, че това е един морален акт, който всички българи дължат на воините, жертвали живота си за отечеството си и националното ни достойнство, възплътено в този каменен монумент. Изявите на почит към героите се явява важно звено в родолюбивото и патриотичното възпитание на подрастващите поколения и съхраняване родовата памет на нацията ни.

Идеята за възстановяване на военния мемориал среща големи адмирации както сред гражданското общество, така и сред военно-патриотичните организации, Министерство на отбраната и Националният военноисторически музей, който публикува за първи път на сайта си 2 982 имена на загинали от Първи и Шести пехотен полк, изписани на трите паметни плочи, които са се издигали на мястото, където сега е рушачият се паметник „1300-та години България”.

От юридическа гледна точка, демонтажа и преместването на архитектурно - художествения синтез „1300-та години България” не би довело до нарушаване на авторски права. По смисъла на действащия Закон за авторското право и сродните му права/ЗАПСП няма да има нарушение на правата на авторите на паметника, ако Столична община като стопанисващ архитектурния обект го премахне или реконструира без тяхно съгласие. Това е така поради факта, че в сега действащия ЗАПСП се съдържа изрична разпоредба - чл.24, ал.1, т.15 от ЗАПСП, където изрично е предвидено, че без съгласието на автора и без заплащане на възнаграждение е допустимо „използването на сграда, която е произведение на архитектурата, или на план на такава сграда с цел реконструкцията ѝ, извършено след съгласуване с организация по чл.40”. В този смисъл е и нормата на чл.15, ал.2 от закона, която допуска възможността собственика на архитектурното произведение да го разруши и преустрои без автора да има възможност да се противопостави на това. Доколкото архитектурната композиция „1300-та години България” не е обявена за недвижима културна ценност, по отношение на нея няма да важат ограниченията, предвидени в Закона за културното наследство, свързани с премахването или преместването на паметници на културата. От друга страна, по повод на проведения конкурс бяха изразени становища в подкрепа на съществуващият архитектурно - художествен синтез и приносът му към изграждането на градската среда като част от модерна за времето си цялостна архитектурна концепция на Националния дворец на културата.

Монумента е построен през 1981г. за 1300-годишнината на България. Архитектурното оформление е на арх. Ал.Баров и арх. Атанас Агура, а бронзовите пластики са на проф. Валентин Старчев. Проектът не е изпълнен точно според замисъла на авторите, някои материали и технологични практики са спестени или подменени, поради което скоро след изграждането му обектът започва да се руши. Към настоящия момент конструкцията освен, че е загубила естетическия си облик е в опасно техническо състояние.

В свое отворено писмо, Съюзът на българските художници изцяло застава зад идеята за съхранението на архитектурно - художествен синтез пред Националния дворец на културата, изтъквайки че той е част от историята ни и премахването му не само че няма да я заличи, но само ще оцети българското изкуство. Членовете на Съюза определят монумента като новаторски за времето си и до ден днешен, въпреки разрухата, носи в себе си епично внушение. Знаковата му архитектоника, оголена от детайли сега, е въздействаща и звучи още по-драматично и напълно съвременно, пише още в отвореното писмо на съюза.

Част от рушащият се мемориал са безспорно художествено значимите бронзови пластики на проф. Валентин Старчев. Неговият принос и ролята му в развитието на монументално изкуство е доказателство за непреходните ценности в творбите му, независимо от повратите на времето.

Преосмисляне и реаранжиране на елементите (пластиките) на стария паметник под ръководството на проф. Старчев би могло да доведе до нова концепция, едновременно запазваща художественото послание на автора и експонирана по съвременен и оригинален начин. Скулптурната композиция, поставена в подходяща архитектурна среда може да придобие съвременно и актуално въздействие на авторския замисъл, запазвайки своята сакралност.

В случай, че проф. Старчев изрази съгласие да осъществява ръководство на дейността по реаранжиране на скулптурните елементи от архитектурно - художествения синтез, то в съответствие с чл.90, ал.1 т.3 от Закона за обществените поръчки/ЗОП Столична община в качеството си на възложител може да възложи на проф. Старчев да осъществи тази дейност чрез процедура на договаряне без обявление. Този вид процедура по обществената поръчка означава, че не би се стигнало до нарушаване на авторски права, придобити по силата на закон.

От друга страна, при положение, че проф. Старчев не приеме предложението да осъществи ръководство на дейността по реаранжиране на паметника, за Столична община е налице правната възможност да пристъпи към избор чрез конкурс на изпълнител по обществената поръчка. В този случай Столична община ще реализира проекта в хипотезата предвидената в чл.15, ал.2 от ЗАПСП, която допуска възможността собственикът на архитектурното произведение да го разруши и преустрои без автора да има възможност да се противопостави на това. Изготвянето на нова концептуална визия, съобразена с непосредствената

благоустройствена среда на реконструираното парково пространство на Националния дворец на културата - пл.„България” ще формира архитектурно и стилистично издържан облик на едно от най-любимите за софиянци места в центъра на Столицата.

Решението за възстановяване на мемориалните плочи на загиналите войници от Първи и Шести софийски полк, демонтаж и пренасяне на художествените скулптурни елементи от паметника „1300-та години България” в подходяща среда и авторското им реаранжиране е формирано от категоричната, демократично изразената воля на населението на гр.София по време на проведения широк обществен дебат.

В съответствие с изискванията на чл.13, ал.2 от Закона за военните паметници/ЗВП за възстановяването и реставрацията на мемориалните плочи на загиналите войници от Първи и Шести софийски полк вече е изискано и получено одобрение от Министерството на отбраната. Политиката на Столична община приоритетно е насочена към постигането на модерен европейски облик на града ни, едновременно съчетаващ духа на съвременността и националната традиция, чрез пренасяне на културно-историческите ценности на нашето общество през вековете.

Архитектурният облик на София следва да бъде съобразен с критериите за съвременна европейска столица, както и да съответства и на представата и желанията на столичани за града, в който живеят.

Източници на финансиране: дарителски кампании от патриотични организации, Министерство на отбраната и други източници.

На основание чл.21, ал.1, т.8 от Закона за местно самоуправление и местната администрация

С Т О Л И Ч Н И Я Т   О Б Щ И Н С К И   С Ъ В Е Т

Р Е Ш И :

1. Отменя Решение № 323 по Протокол № 47 от 12.05.2005 година на Столичния общински съвет.

2. Да се възстанови на историческото му място в парка на НДК Мемориала на загиналите войници от Първи и Шести софийски пехотни полкове, съгласно идейния проект, предложен от военно-патриотичните организации, постъпил в Столична община. Инициаторите да предприемат действия за набирането на необходимите за това средства.

3. Да се извърши демонтаж и преместване на художествените скулптурни елементи от архитектурно - художествения синтез „1300-та години България” и тяхното реаранжиране.

3.1. Скулптурните пластики от архитектурно - художествения синтез да бъдат предадени за временно съхранение в Общински културен институт Музей за история на София.

3.2. Да бъдат предприети необходимите действия за избор на подходящо място за постоянно експониране на скулптурните пластики.

Настоящото решение е прието на заседание на Столичния общински съвет, проведено на 18.12.2014 г., Протокол № 73, точка 42 от дневния ред, по доклад № СО-9300-413/10.12.2014 г. и е подпечатано с официалния печат на Столичния общински съвет.

**Председател на Столичния
общински съвет:**

(п)

Елен Герджиков